

Overdenking in de Dienst voor kerk en wijk, Capelle-Schollevaar, 28 november 2004, 16.00 uur

Lezingen: Genesis 3: 1-15 en Numeri 21: 4-9. Thema: 'Niet bang voor de slang!'

Mijn schoonouders zijn een maand in Zuid-Afrika geweest. Gisteren vroeg mijn schoonvader mij: 'Weet jij hoe suikerriet wordt geoogst?' Nou, dat wist ik niet. Weet u het? 'Nou', vertelde mijn schoonvader, 'suikerriet wordt, voordat het geoogst wordt, eerst in brand gestoken. Daar zijn twee redenen voor. Als suikerriet vóór de oogst gedeeltelijk verbrand is, dan is de suiker die er later uit gewonnen wordt, zoeter. Dat is de eerste reden. En de tweede reden is deze: op de suikerrietakkers kruipen slangen. En het vuur verjaagt die slangen.'

Slangen zijn gevaarlijke beesten. De meeste mensen zijn bang voor slangen. De meesten van ons hier ook, denk ik. Niet dan? Er zijn ook mensen die juist gefascineerd worden door slangen, die het prachtige beesten vinden. Maar meestal staan slangen toch symbool voor: gluiperigheid, geniepigheid, gevaar dat je niet aan ziet komen. Zó komen we de slang ook in Genesis 3 tegen, helemaal in het begin van de Bijbel. God heeft alles zo prachtig gemaakt. Hij heeft de eerste mensen, Adam en Eva, een paradijs gegeven om in te wonen. Ze mogen van alle bomen eten, behalve van één boom. Waarom staat daar die éne boom? Waarom één boom met een verbod? Omdat God mensen keuzevrijheid geeft. Hij verlangt ernaar dat wij Hem van harte liefhebben. En gedwongen liefde is geen liefde. Liefde is pas liefde als het ook anders kán, maar als je niet anders wilt. God geeft mensen keuzevrijheid. 'Adam, Eva,' zegt God, 'je mag van alle vruchten eten, maar als je kiest voor Mij, dan raak je die éne boom niet aan.' Het gaat allemaal goed, totdat die slang op het toneel verschijnt. We hebben het verhaal gelezen: met leugens en bedrog verleidt hij Eva, en Eva sleurt Adam weer mee in het kwaad, in de verkeerde keuze.

En dan komt God. De HERE roept Adam ter verantwoording. En dan Eva. En vervolgens de slang. Je zou zeggen: satan, de tegenstander van God, blijkt hier de slang te zijn en de slang is satan. En toch klopt dat niet. Die twee vallen niet samen. Want hoe begint Genesis 3? We hebben het gelezen: 'Van alle in het wild levende dieren *die God, de HEER, gemaakt had*, was de slang het sluwst.' Ook de slang is door God gemaakt. Ook de slang is góéd geschapen. Perfect, volmaakt. Maar kennelijk heeft de satan juist dit dier uitgekozen om er zijn kwade werk mee te doen. En daarom draagt de slang voortaan de vloek van God (vers 14): 'Het veeg zal je voortaan mijden, wilde dieren wenden zich af, op je buik zul je kruipen en stof zul je eten, je hele leven lang.' En dan gaat God verder: 'Vijandschap sticht Ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare, zij verbrijzelen je kop, jij bijt hen in de hiel.' Wat zegt God daarmee? Is dat niet vreemd, dat God Zelf vijandschap sticht? Nee, dat is niet vreemd. Dat is nou iets om dankbaar voor te zijn. Want God sticht hier vijandschap tegen het kwaad! Tegen de satan, die alles kapot wil maken. Het zou pas echt erg zijn, als de mensheid en de satan helemaal met elkaar verweven raakten. Als mensen alleen nog maar het kwaad zouden liefhebben en het kwaad zouden doen. 'Nee!' zegt God. 'Dat wil Ik niet! Mensen zijn nu wel geïnfecteerd met het virus van de zonde, maar Ik haal de mensen en de satan uit elkaar. Ik zal ervoor zorgen dat mensen het kwaad weer gaan haten, dat ze er geen plezier in hebben om anderen kapot te maken. Jouw nageslacht, Eva, dat zal strijden tegen de satan. De satan zal aanvallen

doen, in de hiel bijten, maar jouw nageslacht zal die satan de kop verbrijzelen.'

Eigenlijk is de rest van de Bijbel een verslag van die strijd tussen goed en kwaad, tussen God en de boze, waarin Jezus Christus verschijnt om de uiteindelijke slag te leveren. Hij is het, die de duivel verslaat. Helemaal aan het einde van de Bijbel, in Openbaring 20: 1 en 2, vertelt Johannes zijn visioen over de laatste strijd. 'Ik zag een engel uit de hemel neerdalen met de sleutel van de onderaardse diepte en zware ketenen in zijn hand. Hij greep de draak, de slang van weleer, die ook duivel of Satan wordt genoemd, en ketende hem voor duizend jaren.' Kortom: de slang staat hier symbool voor de duivel. De slang is het instrument waar de satan zich van bedient.

En nu kom ik bij onze tweede lezing uit de Bijbel. Die gaat over het volk Israël, dat zwerft in de woestijn. God heeft dat volk gered uit Egypte. In Egypte werd het volk mishandeld en onderdrukt, het moest verschrikkelijke slavenarbeid verrichten. Op een wonderlijke manier heeft de HERE Zijn volk tóch bevrijd. En voortdurend heeft Hij Zelf de Israëlieten van voedsel en van water voorzien. Elke morgen lag er rondom de tenten van Israël een wonderlijk soort voedsel: manna. En dat manna, daar kon brood van gebakken worden. Constant, jaar in, jaar uit, liet God zien dat Hij Zijn volk niet in de steek liet. Elke keer weer zorgde Hij voor uitredding. Maar wat is het resultaat? Het is bij velen stank voor dank. Zo is het hier ook. Er komen verwijten. Gebalde vuisten. 'Mozes, waarom heb je ons weggehaald uit Egypte? We hebben geen brood en geen water, en dat manna, dat ellendige eten, die vieze troep, daar walgen we van. Bah!'

Wat denkt u? Wat doen die woorden met God? De HERE die hun alles, alles gegeven heeft, die ze gered heeft, die met hun een bondgenootschap heeft gesloten, die dag in, dag uit voor hen zorgt. Met deze woorden trappen ze God op Zijn hart. Hij is een God met een ongelooflijk geduld, met een onvoorstelbare liefde, maar er zijn grenzen. In de afgelopen week is heel veel gesproken over Godslastering. Godslastering, die moet uit het wetboek van strafrecht, zegt Loesewies van der Laan. We hebben vrijheid van meningsuiting in dit land. Maar we hebben wel te maken met een heilige God. Die God laat niet met Zich sollen. Wij mogen Hem niet met geweld verdedigen. Nooit en te nimmer! Alsof God gediend zou zijn van geweld van onze kant. Nee, Hij trekt Zijn eigen plan. Hier worden door het volk Israël grenzen overschreden. En het is alsof God zegt: 'Jullie kiezen nu tegen Mij? Daarmee kiezen jullie voor Mijn tegenstander, voor de boze, voor de duivel die graag werkt via slangen. Nou, dan zal Ik je laten zien voor wie je kiest.'

En dan sluipen de giftige slangen door het tentenkamp van Israël. 'Vurige' slangen staat er eigenlijk in de oorspronkelijke tekst, dat wil zeggen: hun gif zet je lichaam in brand, tot de dood erop volgt. Het is een ramp, afschuwelijk! En Israël komt tot inkeer. 'Mozes, we hebben gezondigd!' roepen ze. 'We hebben ons tegen God en tegen u gekeerd. Bid God of Hij ons verlost van de slangen!' Dat doet Mozes. En dan geeft God een vreemd antwoord. 'Laat een koperen slang maken, en zet die op een staak. Iedereen die gebeten is en daarnaar kijkt, blijft in leven.' En zo gebeurt het ook.

Ik heb deze week veel nagedacht over de vraag: 'Waarom laat God nou een koperen slang maken?' Waarom bijvoorbeeld niet een leeuw? De leeuw is in de Bijbel een beeld van de Verlosser die komt. De leeuw die verlost van de slangen. Dat zou toch veel mooier zijn? Denk je dan. Of waarom laat God geen vuur maken? Vuur is een teken van Zijn eigen majesteit en luister? Maar nee, geen leeuw, geen vuur, een koperen slang. Al denkend kwam ik op twee antwoorden, waar ik tussen twijfelde.

Het eerste antwoord was dit: die koperen slang, dat is een dode slang. Levenloos. Die slang kan geen kwaad. De Israëlieten, ze zien de levende, giftige slangen om zich heen kruipen. En natuurlijk heb je dan als mens de neiging om angstig om je heen te kijken, naar die giftige slangen. Maar God zegt: 'Concentreer je op de overwonnen slang, Ik ben veel machtiger! Door Mij heeft die slang geen kracht meer! Wees niet bang voor de slang!' Dat is het eerste antwoord.

Waarom een slang? Je kunt ook anders denken: al de slangen die krioelden door het legerkamp, waren giftig. Maar God maakt een nieuwe slang. Een slang die blinkt in de zon. Een slang die niet giftig is. Een slang waar het kwaad uit verdwenen is. En als je als Israëliet die slang voor ogen houdt, dan weet je: God wil niet dat de slangen mij dodelijk verwonden. God scheidt een nieuw begin! Ik dacht: 'Waarom laat God een koperen slang maken? Welk antwoord moet ik nu geven? En toen dacht ik: allebei!' Denkt u zich eens in: je zit daar als Israëliet in dat tentenkamp. Je hebt een grote mond opgezet tegen God. En je hebt het ontdekt: wat is het gevolg? Als ik kies tegen God, dan krijgen de slangen hun kans. Je bent gebeten. En dan kijk je, daar in de verte, naar die koperen slang. Dan weet je twee dingen: deze slangen, ze zijn overwonnen! God Zelf is machtiger! Die dode slang daar laat zien: God overwint de boze! Maar tegelijk is die koperen slang de belofte van een nieuwe schepping. Hij blinkt in de zon. God laat zien: 'Ik blijf trouw aan Mijn schepping. Ik maak een nieuwe slang, zo zal Ik een nieuwe wereld scheppen. Een volmaakte wereld. Daar zijn slangen geen instrumenten meer van de duivel, maar daar zijn slangen goede dieren, waar geen kwaad bij zit.'

Eeuwen later is het Jezus, die Zichzelf vergelijkt met die koperen slang. Hij zegt: 'Mozes heeft die koperen slang hoog verheven, zo moet ook Ik hoog verheven worden. En iedereen die in geloof naar Mij opziet, zal gered worden!' Wij leven in een wereld, waarin we als het ware omringd worden door giftige slangen. Mensen die geweld gebruiken, waar je het slachtoffer van kunt worden, en tegelijk kan er ook in jezelf een gewelddadige kracht bovenkomen. Je ziet mensen met haat, en die kan ook ons zelf in zijn greep krijgen. Je ziet jaloersheid, en je kunt zelf door jaloersheid verteerd worden. Een mens kan voor een ander tot een giftige slang worden. Zo lopen relaties tussen mensen het risico kapot te gaan, en soms ben je bang dat je er zelf aan onderdoor gaat.

Maar dan opeens, zie je Jezus! Hij sterft aan het kruis. En mét Hem sterft al dat menselijke kwaad, dat kwaad dat Hij als plaatsvervanger op Zich heeft genomen. Hij overwint de duivel, door voor ons te sterven. Maar Hij doet nog meer. Hij Zelf laat zien hoe God ons écht bedoeld heeft. Hij is de nieuwe mens. En met Hem mogen ook wij opnieuw beginnen!

Wij leven toe naar een nieuwe wereld. De profeet Jesaja schrijft daarover. In hoofdstuk 11 schrijft hij over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, die zullen komen als de Messias komt, de Verlosser. En weet u wat hij dan beschrijft? 'Dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam, een panter vlijt zich bij een bokje neer; kalf en leeuw zullen samen weiden en een kleine jongen zal ze hoeden. Een koe en een berin grazen samen, hun jongen liggen bijeen; een leeuw en een rund eten beide stro. Bij het hol van een adder speelt een zuigeling, een kind graait met zijn hand naar het nest van een slang. Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil op heel mijn heilige berg.'

Zelfs voor slangen, voor nieuwe slangen, waar geen kwaad bij zit, is plaats in Gods nieuwe Koninkrijk. Zelfs voor mensen is plaats bij God. Zelfs voor u en mij heeft Hij een warm plekje in Zijn hart.

Wat kunnen wij leren van de slang? De slang is het meest negatieve dier in de Bijbel. Instrument van de satan. Maar Jezus Christus overwint het kwaad. De slang, de koperen slang, wordt symbool voor Gods redding. En God blijft trouw aan Zijn schepping, Hij heeft in Zijn nieuwe wereld ook voor de slang een plekje.

Daarmee wordt de slang een teken van hoop! God schrijft niemand af! Er is een nieuw begin mogelijk, samen met Hem!

Een Koerdische moslim liet zijn geloof varen. Hij kwam vanuit Turkije in Duitsland wonen. Daar pleegde hij met een vriend een roofoverval op een supermarkt. En je zou kunnen zeggen: 'Zie je wel? Een buitenlander, een Turkse Koerd, moslim-achtergrond, crimineel.' Voor ons, voor velen van ons, is zo iemand meteen afgeschreven. Instrument van de satan! Weg ermee!

Maar God gaat door. Want terwijl ze bezig waren met de overval, en deze Koerd het pistool vasthield, ging zijn 'vriend' er met de buit vandoor. De Koerd zag in dat zijn situatie hopeloos was, en gaf zich over. In de gevangenis in Koblenz leerde hij mijnheer Schneider kennen, die daar een bijbelkring leidde. De Koerd vertelt, dat hij eruit gooide: 'U vertelt ons veel over Jezus Christus. Maar er zijn toch wel andere onderwerpen. Hoe denkt u over de vrede in deze wereld?' Hij antwoordde: 'Ik behoor ook tot een vredesbeweging. Mijn vrede is Jezus Christus. Wie in Hem gelooft, heeft vrede, en wie Hem veracht, heeft geen vrede.' Dit eenvoudige antwoord trof mij diep. Ik was sprakeloos.' Schneider zocht hem op in zijn cel en gaf hem een Turkse bijbel. Toen de Koerd daarin las, stuitte hij op de uitspraak van Jezus: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader, dan door Mij.' Die tekst raakte hem. Hij knielde op de grond, en vroeg om vergeving. Hij vertelt: 'Na dit gebed stond een nieuwe mens op. Mijn radeloosheid had plaatsgemaakt voor een diepe vrede. Alle wraakgedachten en mijn eenzaamheid waren verdwenen, want ik wist: Jezus is bij mij. Omdat ik Gods liefde en vergeving ervaren heb, kon ik zelfs mijn vriend, die mij bedrogen en in de steek gelaten had, vergeven.' (Het hele verhaal: www.solcon.nl/langeveld/keerpunt/index > Koerd)

De slang, instrument van de satan, wordt door God vernieuwt, en krijgt een plek in Zijn Koninkrijk dat komt. Zo is er hoop, ook voor onszelf, en voor de mensen om ons heen. God schrijft niemand af. Hij werkt totaal verrassend in de levens van mensen. En Hij wil dat doen, ook in uw leven! Amen.